

Seminarium w Krakowie 20.11.2006 "Patenty i transfer technologii"

Biblioteka AGH gromadziła polskie opisy patentowe od samego początku istnienia Urzędu Patentowego. Posiadamy kompletny zbiór polskich patentów od nr 1, który został opublikowany w 1924 roku. Obecnie liczba polskich opisów patentowych sięga 190 tysięcy. W latach 50-tych doszło do porozumienia między Biblioteką AGH a Urzędem Patentowym i od tej pory opisy patentowe przekazywane były Bibliotece bezpłatnie. Na początku lat 90-tych na bazie gromadzonej w BG AGH dokumentacji patentowej zawiązana została ściślejsza współpraca z Urzędem Patentowym RP. Podpisano umowę na mocy, której UP RP nadal przekazywał bezpłatnie polskie opisy patentowe, biuletyny i inne swoje wydawnictwa a dodatkowo także pełnotekstowe bazy danych na CD. Od tego momentu (**1992 rok**) znacznie poszerzone zostały możliwości świadczenia przez Bibliotekę usług w zakresie informacji patentowej. Wzbogaceni zostaliśmy o dokumentację zgłoszeń międzynarodowych PCT (Baza Espace-World) oraz opisy patentowe krajów Europy Środkowo-Wschodniej (baza Espace-Preces). Biblioteka została w zamian zobowiązana do obsługi informacyjnej nie tylko swoich studentów i pracowników ale także osób z innych uczelni oraz instytucji Krakowa i okolic i wszystkich innych osób zainteresowanych ochroną własności przemysłowej.

Wraz z pojawieniem się baz danych w internecie (baza ESPACENET, baza amerykańska USPTO, baza niemiecka DEPATISNET i wielu innych) nasze możliwości wyszukiwania literatury patentowej wzrosły ogromnie. Mimo darmowego dostępu do wielu baz ciągle ze względu na ogromną liczebność opisów patentowych (sama baza *esp@cenet* to około 50 mln dokumentów) niezbędna okazuje się fachowa pomoc bibliotekarzy, potrafiących stosować przy wyszukiwaniu odpowiednie kryteria. Pracownicy Oddziału Zbiorów Specjalnych uczestniczyli w wielu szkoleniach i konferencjach organizowanych przez Urząd Patentowy RP i EPO (European Patent Office). Wraz z przystąpieniem Polski do "Konwencji o udzielaniu patentów europejskich" (1 marca 2004) zmienił się również status istniejących w kraju ośrodków informacji patentowej. Stały się częścią sieci **PATLIB**, w której skład wchodzi narodowe urzędy patentowe krajów członkowskich oraz regionalne ośrodki informacji patentowej. W całej Europie istnieje około 300 takich punktów. Jedną z podstawowych zasad funkcjonowania ośrodków PATLIB jest **bezpłatne świadczenie usług informacyjnych dla wszystkich użytkowników**. Zostały utworzone aby zapewnić lokalny dostęp do informacji patentowej. Regionalne ośrodki patentowe pracując w języku narodowym kraju, są zaznajomione z problemami lokalnego przemysłu, rolnictwa i handlu. Mogą zaspokajać potrzeby informacyjne zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw, prywatnych inwestorów i środowiska akademickiego. Sieć PATLIB ma za zadanie ułatwienie kontaktów pomiędzy poszczególnymi ośrodkami i wymianę doświadczeń. Celem – w szerokim znaczeniu tego wyrażenia – ośrodków upowszechniających informację patentową jest dziś nie tylko gromadzenie danych i ich udostępnianie, ale także (a w niektórych przypadkach - przede wszystkim) - propagowanie świadomości związanej z korzyściami płynącymi z prawnej ochrony własności przemysłowej i intelektualnej. Celem staje się zachęcanie wszystkich korzystających z infrastruktury działalności urzędów ds. własności przemysłowej do zgłębienia tajników korzystania z informacji patentowej oraz jej najlepszego zastosowania. Więcej informacji na temat PATLIB i wykaz ośrodków działających w Europie znajduje się na stronie http://patlib.european-patent-office.org/dir_online/

W Polsce w latach 90-tych funkcjonowało 14 ośrodków, z biegiem lat ich liczba została zwiększona do 27. Są one w większości usytuowane w bibliotekach szkół wyższych, najczęściej szkół technicznych. Ośrodki zróżnicowane są pod wieloma względami, nie wszystkie dysponują odpowiednimi warunkami lokalowymi, sprzętem komputerowym czy personelem. Ośrodek w BG AGH powstał jako jeden z pierwszych i od początku wyróżniał się na tle innych. Mimo dość trudnych warunków lokalowych odbiorcy informacji, rzecznicy patentowi cenią sobie jakość usług i pomoc kompetentnych bibliotekarzy. Oddział Zbiorów Specjalnych dysponuje Czytelnią Norm i Patentów, utworzone zostały stanowiska komputerowe do obsługi baz danych, ich ilość jest jednak niewystarczająca w stosunku do obecnych i czekających nas zadań. Programy pomocowe ze strony EPO nie obejmują wszystkich istniejących ośrodków w takim samym stopniu.. Plany zakładają istnienie pięciu profesjonalnych ośrodków informacji patentowej, świadczących szeroki zakres usług informacyjnych w dziedzinie własności przemysłowej, służących tak swojej macierzystej uczelni jak i dla całemu regionowi. Jeden z nich funkcjonuje właśnie w BG AGH.

W ramach programów współpracy wielostronnej (multilateral co-operation programme) i bilateralnej (pomiędzy EPO a konkretnym krajem członkowskim), ośrodki informacji patentowej mają prawo do korzystania z pomocy EPO.

31 stycznia 2005 została zawarta nowa umowa pomiędzy Urzędem Patentowym a AGH. Pomoc ze strony UPRP ma obejmować:

- szkolenia dla pracowników
- wyposażanie ośrodków w źródła informacji, dokumentację patentową i bazy danych
- pomoc w zakresie poprawy infrastruktury technicznej

Instytucja gdzie ośrodek ma prowadzić działalność musi ze swoje strony zapewnić odpowiednie warunki lokalowe i odpowiednią ilość personelu.

Ścisła współpraca z UPRP i pozyskiwane tą drogą bezpłatne źródła informacji w postaci opisów patentowych i baz danych nakłada na nas obowiązek świadczenia usług informacyjnych na wysokim poziomie zaspokajających potrzeby zarówno pracowników i studentów naszej Uczelni jak i bardzo wymagającej grupy jaką są rzecznicy patentowi. Prowadzenie wyszukiwań w patentowych bazach danych musi być oparte zarówno o biegłość w posługiwaniu się Międzynarodową Klasyfikacją Patentową jak i szeroką znajomość problemów własności intelektualnej w Polsce na świecie. Na świadczenie usług informacyjnych składa się szereg elementów: - udzielanie informacji i pomocy w prowadzeniu przez użytkowników poszukiwań w bazach patentowych, znaków towarowych i prawa wynalazczego

- udostępnianie baz na CD i DVD dostępnych w Oddziale
- prowadzenie poszukiwań dokumentacji patentowej w dostępnych bazach internetowych
- opracowywanie kwerend telefonicznych i e-mailowych (np. przesyłanie drogą elektroniczną pełnych tekstów opisów patentowych, systematyczne sporządzanie bibliograficznych zestawień tematycznych literatury patentowej dla pracownika Uczelni)
- opracowywanie materiałów informacyjnych wspomagających wyszukiwanie (instrukcje do poszczególnych baz danych, ulotki z adresami internetowymi najbardziej wartościowych źródeł internetowych)

(Agnieszka Górak Marecik)